

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 32
Warszawa, 19 listopada 2015 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Stanisława Piotrowicza.

(-) Waldemar Andzel; (-) Dorota Arciszewska-Mielewczyk; (-) Marek Ast; (-) Piotr Łukasz Babiaryz; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Dariusz Bąk; (-) Jacek Bogucki; (-) Joanna Borowiak; (-) Bożena Borys-Szopa; (-) Anna Cicholska; (-) Michał Cieślak; (-) Przemysław Czarnecki; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Anna Czech; (-) Anita Czerwińska; (-) Leszek Dobrzyński; (-) Antoni Duda; (-) Elżbieta Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Jacek Falfus; (-) Ewa Filipiak; (-) Leszek Galemba; (-) Teresa Glenc; (-) Małgorzata Golińska; (-) Kazimierz Gołojuch; (-) Jarosław Gonciarz; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Artur Górski; (-) Kazimierz Gwiazdowski; (-) Marcin Horała; (-) Michał Jach; (-) Grzegorz Janik; (-) Mariusz Orion Jędrysek; (-) Jan Kilian; (-) Wojciech Kossakowski; (-) Andrzej Kosztowniak; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Ewa Kozanecka; (-) Leonard

Krasulski; (-) Elżbieta Kruk; (-) Anna Krupka; (-) Andrzej Kryj; (-) Bernadeta Krynicka; (-) Dariusz Kubiak; (-) Krzysztof Kubów; (-) Anna Kwiecień; (-) Bogdan Latosiński; (-) Józef Leśniak; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Adam Lipiński; (-) Krzysztof Maciejewski; (-) Gabriela Masłowska; (-) Jerzy Materna; (-) Grzegorz Matusiak; (-) Kazimierz Matuszny; (-) Beata Mazurek; (-) Mieczysław Miazga; (-) Iwona Michałek; (-) Krzysztof Michałkiewicz; (-) Kazimierz Moskal; (-) Aleksander Mrówczyński; (-) Arkadiusz Mularczyk; (-) Wojciech Murdzek; (-) Piotr Naimski; (-) Adam Ołdakowski; (-) Piotr Polak; (-) Piotr Pyzik; (-) Jacek Sasin; (-) Anna Schmidt-Rodziewicz; (-) Łukasz Schreiber; (-) Wojciech Skurkiewicz; (-) Kazimierz Smoliński; (-) Czesław Sobierajski; (-) Lech Sprawka; (-) Mirosława Stachowiak-Różecka; (-) Artur Szałabawka; (-) Józefa Szczurek-Żelazko; (-) Ewa Szymańska; (-) Dominik Tarczyński; (-) Robert Telus; (-) Ryszard Terlecki; (-) Ewa Tomaszewska; (-) Sylwester Tułajew; (-) Piotr Uruski; (-) Robert Warwas; (-) Jan Warzecha; (-) Rafał Weber; (-) Jerzy Wilk; (-) Grzegorz Wojciechowski; (-) Michał Wojtkiewicz; (-) Grzegorz Adam Woźniak; (-) Krystyna Wróblewska; (-) Małgorzata Wypych; (-) Marek Zagórski; (-) Krzysztof Zaremba; (-) Sławomir Zawiślak; (-) Maria Zuba; (-) Wojciech Zubowski; (-) Jerzy Żyżyński.

U S T A W A

z dnia 2015 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.¹⁾), art. 102 otrzymuje brzmienie:

„Art. 102. Jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego w § 1 pkt 1-3 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach - z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu”.

Art. 2. Do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 611, z 2013 r. poz. 849, 905, 1036 i 1247, z 2014 r. poz. 538 oraz z 2015 r. poz. 396, 541, 1528, 1549 i 1707

Uzasadnienie

Przedawnienie jest ustawowo unormowaną rezygnacją ze ścigania, wyrokowania lub wykonania kary w związku z upływem znacznego czasu. Stanowi ono zarazem ujemną przesłankę procesową tzn. okoliczność wyłączającą postępowanie, której zaistnienie powoduje, iż nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza. Przedawnienie karalności, mimo że może być elementem konstrukcyjnym normy materialnego prawa karnego, o której mowa w art. 42 ust. 1 Konstytucji, zawsze oznacza swoiste zerwanie związku pomiędzy przestępstwem a karą. Jeżeli przyjąć, że ustrojodawca w art. 42 ust. 1 Konstytucji sformułował zasady, że odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, oraz - co jest konsekwencją tak określonej normy - że kto dopuścił się tak określonego czynu ponosi przewidziane prawem konsekwencje (odpowiedzialność), to należałoby uznać, że ustrojodawca nie mógł przyjąć założenia, iż odpowiedzialność za popełnienie przestępstwa oraz przedawnienie takiej odpowiedzialności są wartościami równoważnymi. Dlatego, że na gruncie prawa karnego instytucja przedawnienia, jakkolwiek przez swoją powszechność stanowi element porządku prawa karnego, traktowana jest jako element pewnej polityki karnej, a nie konstytucyjnie chronione prawo obywatela. Nie ma on ekspektatywy przedawnienia. Wręcz przeciwnie, obywatel ma prawo oczekiwać, że będzie podlegał odpowiedzialności karnej na zasadach określonych w art. 42 ust. 1 Konstytucji. Nie może natomiast oczekiwać korzyści, które dla niego mogłyby wynikać w związku z naruszeniem prawa ze względu na taką a nie inną politykę karną, bo ta - w zależności od istoty zagrożeń związanych z konkretnymi przestępstwami - może podlegać modyfikacjom i zmianom. W tym sensie skarżący przed wydaniem wyroku, czy nawet przed wszczęciem postępowania karnego, nie może zakładać, że te elementy normy prawnej (porządku prawnego) związanej z karalnością czynów, które nie stanowią prawa konstytucyjnie chronionego, nie ulegną zmianie. Dlatego w przypadku popełnienia przestępstwa (oczywiście jeżeli czyn był uznawany za przestępstwo w momencie jego popełnienia) nie można przesądzać o terminie przedawnienia. Co więcej, w doktrynie polskiej i zagranicznej nie wyklucza się nawet możliwości zaostrzenia wymiaru kary w stosunku do przestępstw, co do których nie zapadły prawomocne orzeczenia. Inne podejście do instytucji przedawnienia prowadziłoby do swoistego premiowania tych przestępców, którzy wytrwale podejmują działania w kierunku uniknięcia odpowiedzialności. Stąd też w odniesieniu do przedawnienia, którego termin nie

upłynął przed wydaniem prawomocnego orzeczenia, nie może być podnoszony argument, że jego przedłużenie pogarsza sytuację przestępcy, ponieważ popełniając przestępstwo, nie mógł on przewidzieć, iż termin przedawnienia ulegnie zmianie”. Zmiana okresu przedawnienia związanego z odpowiedzialnością karną łączona powinna być z będącą elementem prawa karnego polityką karną (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 maja 2004 r., SK 44/03, OTK-A 2004/5/46, Dz.U.2004/130/1399).

Jak stwierdził Trybunał w wyroku z dnia 15 października 2008 r. (P 32/06, OTK-A 2008/8/138, Dz.U.2008/190/1172), przedłużenie terminu przedawnienia przestępstw, w stosunku do których wszczęto postępowanie przeciwko osobie nie narusza zasady ochrony zaufania obywateli do prawa, zawartej w art. 2 Konstytucji. Taka konstatacja znajduje silne aksjologiczne uzasadnienie. Oczekiwanie sprawcy, że po upływie określonego, wcześniej ustalonego przez ustawodawcę czasu, nie będzie już ścigany, nie może być traktowane priorytetowo jako przejaw zaufania do państwa i musi ustąpić przed interesem państwa, polegającym na realizacji polityki karnej adekwatnej do zmieniającej się rzeczywistości (por. też wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wielka izba) z dnia 8 września 2015 r. wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunale di Cuneo - Włochy – postępowanie karne przeciwko Ivo Taricco i in. (Sprawa C-105/14) (Dz.U. C 194 z 24.6.2014).

W kontekście powyższego, nie znajduje uzasadnienia ani prawnego, ani aksjologicznego decyzja ustawodawcy o skróceniu terminów przedawnienia karalności wyrażona w art. 1 pkt 60 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015, poz. 396).

Doprowadziła ona do umorzenia części postępowań karnych, a kolejne sprawy ulegną przedawnieniu, w tym te dotyczące zorganizowanych grup przestępczych. Premiowanie sprawców sprzeciwia się aksjologicznej wymowie kary i odpowiedzialności za czyny naruszające przepisy prawa karnego (przestępstwa). Nie przemawiają za nim żadne wartości konstytucyjne. Co więcej, prowadzi to do naruszenia szeregu fundamentalnych wartości, w tym też ważnego z punktu widzenia państwa prawnego poczucia sprawiedliwości. Owo poczucie sprawiedliwości wkracza zarówno w wymiar dobra wspólnego, jak i dobra jednostkowego (pokrzywdzonych). Zmiana ta nie została poprzedzona jakąkolwiek refleksją na gruncie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, o czym przekonuje nader zdawkowa treść uzasadnienia jej poświęcona: „nowelizacja art. 102 nastąpiła ustawą z dnia 3 czerwca

2005 r. z tych samych powodów, z których dodano w § 1 art. 101 pkt 2a. Propozycja projektu zmierza do przywrócenia stanu pierwotnego. Nie ma żadnych przesłanek, które racjonalnie mogłyby uzasadnić tak znaczne wydłużenie okresu przedawnienia karalności w stosunku do sprawców wybranej grupy przestępstw”.

Skoro zatem, zróżnicowanie przedawnienia karalności mieści się w ramach swobody ustawodawcy zwykłego, który może wydłużyć terminy przedawnienia karalności przestępstw, gdzie szkodliwość społeczna, w ocenie ustawodawcy, jest relatywnie większa, a ważny interes publiczny, którego określenie należy do ustawodawcy, a który wyżej wskazano, jest przesłanką tego wydłużenia, gdy w okresach określonych w art. 101 § 1 pkt 1-3 wszczęto postępowanie przeciwko osobie, to decyzja o przywróceniu stanu ukształtowanego ustawą z dnia 3 czerwca 2005 r. (Dz.U. z 2005 Nr 132, poz. 1109) jawi się jako konieczna i niezbędna.

Projekt ustawy wywołuje pozytywne skutki społeczno-gospodarcze oraz nie rodzi żadnych skutków finansowych dla budżetu państwa, ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt pozostaje w zgodzie z prawem Unii Europejskiej.